

ସାମାଜିକ ବିଜ୍ଞାନ
(ଭାଗ - ୧)

ଇତିହାସ ଓ ରାଜନୀତି ବିଜ୍ଞାନ

ସସ୍ତ୍ରମ ଶ୍ରେଣୀ

ଶିକ୍ଷା ଅଧିକାର

ସର୍ବଶିକ୍ଷା ଅଭିଯାନ
ସଭିଏଁ ପଢ଼ନ୍ତୁ, ସଭିଏଁ ବଢ଼ନ୍ତୁ

ଶିକ୍ଷକ ଶିକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଦେଶାଳୟ ଏବଂ
ରାଜ୍ୟ ଶିକ୍ଷା ଗବେଷଣା ଓ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ପରିଷଦ,
ଓଡ଼ିଶା, ଭୁବନେଶ୍ୱର

ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରାଥମିକ ଶିକ୍ଷା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ପ୍ରାଧିକରଣ,
ଭୁବନେଶ୍ୱର

ଇତିହାସ ଓ ରାଜନୀତି ବିଜ୍ଞାନ

ସସ୍ତମ ଶ୍ରେଣୀ

ସଂପାଦକ ମଣ୍ଡଳୀ :

ଶ୍ରୀ ପ୍ରତାପ କୁମାର ପଟ୍ଟନାୟକ
ଡ. ହରିହର ପଣ୍ଡା
ଶ୍ରୀ ବିଷ୍ଣୁ ଚରଣ ପାତ୍ର
ଶ୍ରୀମତୀ ଶୈଳବାଳା ପାତ୍ର

ସମୀକ୍ଷକ ମଣ୍ଡଳୀ :

ଡ. ଶମ୍ଭୁପ୍ରସାଦ ସାମନ୍ତରାୟ	ପ୍ରଫେସର ଡ. ଅଶୋକନାଥ ପରିଡ଼ା
ଶ୍ରୀ ବୈଷ୍ଣବ ଚରଣ ଦାସ	ପ୍ରଫେସର ଡ. ସୂର୍ଯ୍ୟନାରାୟଣ ମିଶ୍ର
ଶ୍ରୀ ପ୍ରତାପ କୁମାର ପଟ୍ଟନାୟକ	ଡ. ହରେକୃଷ୍ଣ ସାହୁ
ଶ୍ରୀମତୀ ରେଣୁବାଳା ଦାସ	ଡ. ପୁଷ୍ପାଞ୍ଜଳି ପାଣି
ଶ୍ରୀମତୀ ରତ୍ନମଞ୍ଜରୀ ଦାଶ	

ସଂଯୋଜନା :

ଶ୍ରୀ ସତ୍ୟଜିତ୍ ଦାସ ମହାପାତ୍ର
ଡ. ମିନାକ୍ଷୀ ପଣ୍ଡା
ଡ. ତିଳୋତ୍ତମା ସେନାପତି

ପ୍ରକାଶକ :

ବିଦ୍ୟାଳୟ ଓ ଗଣ ଶିକ୍ଷା ବିଭାଗ, ଓଡ଼ିଶା ସରକାର

ମୁଦ୍ରଣ ବର୍ଷ : ୨୦୧୧
୨୦୧୬

ମୁଦ୍ରଣ : ପାଠ୍ୟ ପୁସ୍ତକ ଉତ୍ପାଦନ ଓ ବିକ୍ରୟ, ଭୁବନେଶ୍ୱର

ପ୍ରସ୍ତୁତି :

ଶିକ୍ଷକ ଶିକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଦେଶାଳୟ ଏବଂ
ରାଜ୍ୟ ଶିକ୍ଷା ଗବେଷଣା ଓ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ପରିଷଦ, ଓଡ଼ିଶା, ଭୁବନେଶ୍ୱର

ଶିକ୍ଷା ଅଧିକାର

ସର୍ବଶିକ୍ଷା ଅଭିଯାନ

ସଭିଏଁ ପଢ଼ନ୍ତୁ, ସଭିଏଁ ବଢ଼ନ୍ତୁ

ଜଗତମାତାଙ୍କର ଚରଣରେ ଆଦ୍ୟାବଧି ମୁଁ ଯେଉଁ ଯେଉଁ ଭେଟି ଦେଉଅଛି, ସେଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ମୌଳିକ ଶିକ୍ଷା ମୋତେ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ କ୍ରାନ୍ତିକାରୀ ଓ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ମନେ ହେଉଛି । ଏହାଠାରୁ ଅଧିକ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଓ ମୂଲ୍ୟବାନ ଭେଟି ମୁଁ ଯେ ଜଗତ ସମ୍ମୁଖରେ ଥୋଇପାରିବି, ତାହା ମୋର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ହେଉନାହିଁ । ଏଥିରେ ରହିଛି ମୋର ସମଗ୍ର ରଚନାତ୍ମକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମକୁ ପ୍ରୟୋଗାତ୍ମକ କରିବାର ଚାରିକାଠି । ଯେଉଁ ନୂଆ ଦୁନିଆ ପାଇଁ ମୁଁ ଛଟପଟ ହେଉଛି, ତାହା ଏହିଥିରୁ ହିଁ ଉଦ୍ଭବ ହୋଇପାରିବ । ଏହା ମୋର ଅନ୍ତିମ ଅଭିଳାଷ କହିଲେ ଚଳେ ।

ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧି

ସାମାଜିକ ବିଜ୍ଞାନ

ଇତିହାସ ବିଭାଗ

ଅଧ୍ୟାୟ	ପ୍ରସଙ୍ଗ	ପୃଷ୍ଠା
ପ୍ରଥମ	ନୂତନ ଶକ୍ତିର ଅଭ୍ୟୁତ୍ଥାନ	୧
ଦ୍ୱିତୀୟ	ଦିଲ୍ଲୀରେ ସୁଲତାନୀ ଶାସନ	୨୬
ତୃତୀୟ	ମୋଗଲ ସାମ୍ରାଜ୍ୟ (୧୫୨୬-୧୭୦୭)	୪୫
ଚତୁର୍ଥ	ଇଉରୋପୀୟମାନଙ୍କର ଭାରତ ଆଗମନ	୬୨
ପଞ୍ଚମ	ଧର୍ମ ସଂସ୍କାର ଆନ୍ଦୋଳନ ଏବଂ ଆଞ୍ଚଳିକ ସଂସ୍କୃତିର ବିକାଶ ଭକ୍ତି ଏବଂ ସୁଫି ଧର୍ମ ଆନ୍ଦୋଳନ	୬୯
ଷଷ୍ଠ	ମୋଗଲ ସାମ୍ରାଜ୍ୟର ପତନ	୭୮
ସପ୍ତମ	ଓଡ଼ିଶାରେ ସୂର୍ଯ୍ୟବଂଶୀ ନରପତିଗଣ	୮୨

ରାଜନୀତି ବିଜ୍ଞାନ ବିଭାଗ

ପ୍ରଥମ	ସମ୍ବିଧାନ	୯୧
ଦ୍ୱିତୀୟ	ସ୍ୱାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମ ଓ ଭାରତ ସମ୍ବିଧାନର ଗଠନ ପ୍ରକ୍ରିୟା	୯୯
ତୃତୀୟ	ଭାରତ ସମ୍ବିଧାନର ମୌଳିକ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ	୧୦୪
ଚତୁର୍ଥ	ମାନବିକ ଅଧିକାର	୧୧୬